Johannes Linthorst Homan, Wat zijt ghij voor een vent

Source: LINTHORST HOMAN, Johannes. Wat zijt ghij voor een vent, Levensherinneringen van Mr. J. Linthorst Homan. Assen: Van Gorcum & Comp.B.V., 1974. ISBN 90 232 1115 4. (Ons XXste eeuwse verleden - NR. IX). p. 198-201.

Copyright: (c) 1974 Koninklijke Van Gorcum & comp. B.V., Assen

URL:
http://www.cvce.eu/obj/johannes_linthorst_homan_wat_zijt_ghij_voor_een_vent-nl-b032a8f0-2126-4882-84ec-58ef398b8800.html

Date de dernière mise à jour: 05/11/2015

Johannes Linthorst Homan, *Wat zijt ghij voor een vent*

[...]

En Benelux? Wás er in wezen een Benelux-standpunt? Van de kant van de Belgische minister Paul van Zeeland hoorde ik steeds geluiden die niet - als die van Beyen - bovennationaal waren. Hij sprak liever over confederatie dan over federatie, wat De Gasperi eens hoorbaar deed mompelen: 'Ces histoires de con? ne m'intéressent pas'. En de Luxemburgse minister-president en minister van buitenlandse zaken, Joseph Bech, had bij al zijn instemming met de gedachte van Europa en van Benelux rekening te houden met het feit dat zijn land sinds 1921 met België was verenigd in een economische unie. Bech, die oude ervaren 'ami des confidences' van iedereen, die ik in mijn latere Luxemburgse jaren nóg meer leerde waarderen dan reeds toen, vertelde eens een mooi verhaal over de tijd dat hij de portefeuilles had beheerd van binnenlandse zaken en van wijnbouw. Zijn regering had de zomertijd ingevoerd, en het nieuwe spoorboekje was gedrukt. Maar ineens bleek dat een dorp met een station het vertikte afstand te doen van de 'gewone' tijd, want voor de wijnbouwers in die gemeente 'kon' dat niet. Bech liet de burgemeester komen. Vergeefs. Hij ging de burgemeester bezoeken. Nutteloos. Hij sprak de raadsvergadering toe. Geen succes. Toen kwam op een avond de plaatselijke priester bij Bech: 'Laat mij maar begaan, het komt in orde'. En veertien dagen later kwam die pastoor zeggen dat het in orde was. Hoe? 'Wel, ik heb mijn torenklok elke dag vijf minuten vóór gezet, en er was wel wat verwondering dat alle andere klokken en horloges ineens achter liepen, maar niemand heeft mijn list doorgrond'. 'Zo', zei Bech, 'moeten wij Europa maken. Geen frases. Geen drukte. Stap voor stap'. Dat was wel mooi. Maar het was niet de beste formule om inhoud te geven aan de fase van deductie waarmee de 'Zes' bezig waren.

Van de economische kant kwam er geleidelijk in onze werkgroepen een 'line up' van Frankrijk tegenover wat reeds toen vaak 'de Vijf' werd genoemd, of, als men wil, van de vijf tegenover Parijs. Want bij elk concreet sociaal-economisch punt bleken Frankrijk en Nederland dwars tegenover elkaar te staan, en bleken de vier anderen per saldo het met ons land, dus met het plan-Beyen, eens te zijn. En hoe zat dat dan wel?

Vrijhandel was zozeer een essentieel Nederlands belang, dat ik bij de verdediging van het plan-Beyen in die jaren vaak heb gedacht aan wat ik als voorzitter van de FNZ eens had meegemaakt toen ik, bij het begin van een opsomming van mijn standpunt tegenover een politicus, 'Wat ik eigenlijk wil is . . .', in de rede werd gevallen met een lachend '…kaas verkopen'. Nou is dat een waardig doel, maar Frankrijk was in 1953 van mening dat onze Nederlandse visie té gevaarlijk was voor het toen nog sterk verouderde Franse economische bestel. In begin 1954, toen ik de Parijse economische werkgroep voorzat, zei de Fransman Olivier Wormser het eens zó tegen mij: 'jullie, Nederlanders, wilt integratie bereiken door handelsvrijmaking, dus door de automatische werking van mededinging, maar wij, Fransen, willen eerst vergelijkbare concurrentievoorwaarden scheppen vóórdat we vrije invoer aandurven'*.

Nederlands-Franse meningsverschillen hebben in het Europese integratieproces hun rol gespeeld. Dat verbaasde nooit iemand, en het was vaak nuttig. Frankrijk, groot, centralistisch sinds eeuwen, hegemonistisch - dat is elke centralist -, en sinds Colbert protectionistisch** in zijn wijde en rijke verscheidenheid naar bodem, klimaat en gewoonten. Nederland, relatief klein, gegroeid onder een federatief bestel, ook in zijn gouden eeuw en onder Willem III niet hegemonistisch - zij het donders goed wetend waar zijn belangen lagen -, economisch groot geworden door, en dus gericht op, handel over heel de wereld, nooit zelfgenoegzaam, en toen het dat onder het continentale stelsel van Napoleon gedwongen werd te zijn, kreeg het er voor zijn leven lang genoeg van. Typerend was in de hier besproken tijd, dat de Nederlandse buitenlandse handel opliep tot een hoogte van ongeveer 40% van het bruto nationaal product, terwijl hij in Frankrijk om de 10% schommelde.

Toen nu bij sommigen in Europa de gedachte opkwam, dat de hele zaak der EDG en der EPG zou vastlopen tenzij de kans - kans - werd geprobeerd het over de boeg te gooien van een zuiver politieke EPG zónder een in bijzonderheden tredend economisch hoofdstuk, dus de sociaal-economische politiek overlatende aan de organen van de EPG 'zelf', wilden - naar algemeen bekend was - in ons land Mansholt en Samkalden dat proberen. Maar de meerderheid der regering hield vast aan het plan-Beyen. En ik moet eerlijk bekennen dat dit in die tijd ook mijn opinie was.

Doch hoe dan ook, het diplomatieke werk geraakte hoe langer hoe verder áf van het statuut van 1953, waarin de Nederlandse parlementariërs wel veel, maar naar hun vastgelegde mening niet genoeg van het plan-Beyen in het economische hoofdstuk hadden weten opgenomen te krijgen.

Procedureel was dit laatste zó gegaan, dat bij de eindstemming in de 'assemblee ad hoc' de Nederlandse leden wél hadden vóórgestemd, maar pas nadat door de oudste onder hen, de heer G. Vixseboxse, een verklaring namens hen was afgelegd waarin in hoofdzaak vier dingen waren vastgelegd***: ten eerste behielden zij zich hun vrijheid in het Nederlandse parlement voor, indien de bepalingen over het directe kiesrecht voor het Europese parlement ongewijzigd zouden blijven; ten tweede achtten zij het 'onaanvaardbaar' dat er onvoldoende garanties waren voorzien 'dat de integratie op economisch gebied zich in een noodzakelijk geoordeeld snel tempo voltrekt'; ten derde begroetten zij om die reden de beslissing van de ministerconferentie van Rome van februari 1953, de 'economische integratie aan de hand van het door de Nederlandse regering ingediende voorstel**** terstond in studie te nemen'; ten vierde hoopten zij dat uit die studie iets positiefs zou komen, doch zij legden vast dat hun nu in de 'assemblée ad hoc' af te leggen gunstige stemmen dus onder voorbehoud werden uitgebracht. Zo bonden dus de Nederlandse leden van de 'assemblée ad hoc' de ministersconferenties en hun eigen werk aan elkaar, wat mij procedureel een unicum voorkomt.

[…]

* 'Vous autres, vous voulez libérer pour intégrer, tandis que nous voulons intégrer pour libérer'.
** Ofschoon het in 1785 een soort vrijhandelsverdrag met het Verenigd Koninkrijk had gehad.
*** Franse Handelingen der 'Assemblée ad hoc', blz. 539; jaarboek buitenlandse zaken 1952-1953, blz. 244.
**** Plan Beyen